

TENKRÁT

V PARLAMENTU

CHORCHE DAMIÁN
SOBEGH

TENKRÁT V PARLAMENTU

Chorche Damián Sobegh

Toto je fikce... částečně.

Pokud není uvedeno jinak, jsou všechna jména, postavy, události a promluvy v této knize buď výplodem autorovy fantazie, nebo jsou použity fiktivním způsobem. Jakákoli podobnost se skutečnými osobami, živými nebo mrtvými, nebo skutečnými událostmi je čistě náhodná.

Skutečná jména a události jsou uvedeny pouze v pasážích, jež jsou autorovými osobními vzpomínkami na jeho soukromý život a na dobu, kdy pracoval jako novinář a sněmovní úředník.

MOTTO

„Lid je zdrojem veškeré státní moci; vykonává ji prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní.“

(Ústava České republiky)

PŘÍBĚH PRVNÍ

1.

„Dámy a pánové, vážení hosté, seznámím vás s výsledky volby předsedy Poslanecké sněmovny pro nadcházející volební období,“ oznámila jednacímú sálu dolní komory parlamentu předsedkyně její volební komise Miroslava Bártová. A vypočetla, kolik hlasovacích lístků bylo poslancům a poslankyním vydáno a kolik hlasů musel navržený kandidát získat, aby byl zvolen.

Předsedu Sněmovny volí všichni poslanci a poslankyně na její povolební ustavující schůzi. Výběr je tajný. Každý poslanec a poslankyně si vyzvedne hlasovací lístek, označí na něm kandidáta svého srdce (nebo srdce našich stranických politických dohod) a takto upravený ho vhodí do urny.

Volí se v místnosti za foyer Sněmovny a jejím bočním reprezentačním sálem. Vstupy do ní hlídají po dobu volby policisté v civilu z ochranné služby. Dohlíží na to, aby tam nevstoupil nikdo mimo nás poslanců a poslankyň a určených sněmovních úředníků – aby nebyla narušena regulérnost volby.

Volební lístky rozdává a sčítá volební komise tvořená vybranými poslanci a poslankyněmi. Její předseda či předsedkyně (to je nyní kolegyně Bártová) následně Sněmovně oznámí výsledek volby – jinak řečeno: kdo byl (nebo nebyl) zvolen.

Volba je tajná, ale leckterou tajnou volbu kamkoli provází humbuk plynoucí z toho, že je to akademicky vzorová, ale reálně velmi nebezpečná věc: každý si totiž může nekontrolovatelně hlasovat, jak se mu zlíbí. A vyměnit volitele jakéhokoli typu poté, co vybrali jinak, než si nalajnovala partajní ústředí či jiná zákulisí, se zatím nikomu nepodařilo (možná do budoucna pomůže umělá inteligence).

Ze své novinářské kariéry si pamatuju třeba tajné volby prezidentů republiky – to je vybíral ještě parlament. Protože partaje nevěřily zejména svým poslancům, že dodrží politické dohody o vybraném kandidátovi, poslanci a poslankyně si fotili vlastní hlasovací lístky, nebo si je mezi sebou ukazovali, aby měli pro povolební účtování důkaz, že zrovna oni nezahladili. (Skoro námět pro remake klasické české kriminálky „105 % alibi“.)

Ale vraťme se do Sněmovny, neboť i tady v podhradí je to zajímavé prostředí: občas se stane, že naše partaje se dohodnou a my poslanci a poslankyně v tajné volbě zvolíme nějakého kandidáta do nějaké funkce, jenže to následně vzbudí nevoli veřejnosti a je třeba z toho nějak vybruslit s čistým štítem. V takových případech hodíme vinu na některého z úředníků, který volbu pomáhal organizačně

zajišťovat – prostě na něj svedeme, že nás hlasující zmátl, protože při organizaci voleb cosi pomotal.

Dokázat tuto levárnu se nedá, protože mimo Sněmovnu tohoto anonymního konkrétního viníka nikdo nezná, nikdo z novinářů se ho nikdy nepokusí vyhledat a vymámit z něj svědectví a dotyčný úředník (až na výjimky potvrzující pravidlo) sám od sebe nikdy nepromluví, protože ví svoje. (Obecně platí, že jakýkoli úředník kdekoli musí permanentně počítat s tím, že se kdykoli může stát obětím beránkem našich politických her.)

Jakkoli to ale vypadá, že tento vztah je jednosměrný a úředníci jsou chudáci vydaní nám politikům na milost a nemilost, realita až tak hrozná není – mezi námi poslanci a úředníky totiž přes to přese všechno existuje jistá symbióza, která je výhodná pro obě strany – navzájem se totiž potřebujeme: my poslanci víme, že nám úředníci „vidí do karet“ neboli znají zákulisí, kam lidé z ulice ani novináři nedohlédnou; a úředníci vědí, že i v ekonomicky horších časech státu na ně nezapomeneme a nějaké ty drobky ze svých talířů jim pod náš stůl shodíme. (Ale přece jenom pro strýčka Příhodu a ony Výjimky potvrzující pravidlo je po ruce pojistka v podobě interního nařízení o povinné zaměstnanecké mlčenlivosti.)

Protože ale všechno je vždycky poprvé, budu první, kdo tuto symbiózu zbourá.

2.

Moje zvolení předsedou Sněmovny žádným ze zmíněných neduhů netrpělo.

„Jediný kandidát Bivoj Drnec získal 191 hlasů a byl zvolen předsedou Poslanecké sněmovny. Blahopřeji,“ shrnula předsedkyně volební komise Miroslava Bártová.

A písemný stenografický záznam z jednání Sněmovny k tomu navždy dodal: „Dlouhotrvající potlesk“ – protože všichni přítomní poslanci, poslankyně, členové a členky vlády a parlamentní úředníci a úřednice jako jeden muž povstali, vstoje se roztleskali a začali otáčet hlavy a mnozí i celá těla směrem ke mně.

Rozcvakaly se též spouště novinářských fotoaparátů a naplno jely kamery televizních štábů. Seděl jsem přímo proti novinářské galerii, takže pro objektivy a oči žurnalistů jsem byl na tom nejlepším možném místě.

Co teď natočí a vyfotí, budou používat do konce mého politického života a možná i po něm. A to i při příležitostech, které s dneškem nebudou souviset (říká se tomu „ilustrační záběry“ – bude něco ze Sněmovny, tak tam pro ilustraci lípnou třeba zrovna mě s popiskem „poslanec Drnec a jeho kolegové v jednacím sále“).

Povstal jsem ve své poslanecké lavici a přijímal od nejbližše stojících kolegů a kolegyně gratulace. Podávali mi ruce, stále tleskali.

Kolegyně poslankyně (až na výjimky) měly v obličejích (opravdově i hraně) mateřské dojetí (jako když žena vidí v cizím kočárku cizí dítě a pokud s sebou nemá vlastní, zadarmo se rozněžní ve vlastním nitru a obšťastňuje cizí pachole vlastním bezobsažným štěstím; některé ženy to v dopravním prostředku dělají i směrem k cestujícím malým psům).

Kolegové poslanci mě chlaskými grimasami povzbuzovali, že jsem pašák. Někteří ovšem nasadili plastové výrazy plné závesti pramenící z toho, že nestojí na mém místě, neboť správně tušili, že manželky jim to doma spočítají, proč já ano, a oni ne.

A mimochodem – opět moje novinářská vzpomínka: když se blížila nějaká sláva a ve Vladislavském sále Pražského hradu či na jiném luxusním místě obzvláště, míval protokol občas těžkou hlavu z toho, jak usadit poslance. Někteří si totiž ex post stěžovali, že doma dostali kartáč, proč oni seděli v přímém televizním přenosu vzadu nebo bokem a nebyli vidět, zatímco támhleten a ta jeho seděli vepředu nebo rovnou před objektivy kamer...

Moje Jitka s tímhle nikdy problém neměla a já také ne. Ovšem ode dneška příští čtyři roky (ať chci, nebo ne) budu mít vždycky a všude místo garantované vepředu. A když to bude nóbl akce, bude tam se mnou vepředu sedět i Jitka. Bude to součást mé nové funkce.

A opět mimochodem – podle toho se v politice pozná osobnost: když politik vejde do velkého prostoru plného lidí a ti lidé se spolu přestanou bavit, jíst nebo dělat to, co právě dělají, a upnou na něj zrak

a mlčky ho sledují, jak přichází, jde, zdraví se se svým nejbližším okolím, sedne si, vybaluje si věci – to přichází politická persona (bez ohledu na to, zda oblíbená, nebo nenáviděná).

Kdo vejde nepovšimnut, je méně než nula.

3.

Seděl jsem dnes v boční, kratší části sněmovního jednacího sálu, vlevo od řečnického pultu. Všichni poslanci a poslankyně jsme byli usazeni podle abecedy bez ohledu na to, z jaké jsme kdo politické strany (tak je to vždy při prvních sněmovních schůzích po volbách). Pevně daný zasedací pořádek si schválíme až přespříští týden – na jeho základě se pak rozdělíme na „bloky“ a členové téže strany už budeme sedět pohromadě. Ti nejdůležitější (předsedové stran a poslaneckých klubů a vlivní poslanci) budou trůnit v prvních řadách lavic, tedy nejbližší vládě, řečnickému pultu a mně jako předsedovi Sněmovny a mým zástupcům, jež si za chvíli zvolíme (naše vedoucí místa jsou nad řečnickým pultem a hlavami ministrů).

Hlavní jednací sál Sněmovny má obdélníkový tvar. Poslanci sedí na obou kratších a podél jedné z delších stran. Druhá delší strana je vyhrazena pro stoly a židle vedení parlamentu, vlády, stenografů a

těch, kteří navrhují a obhajují zákony. V této části sálu, před vládními místy, je i řečnický pult, familiárně zvaný „pultík“ nebo „řečniště“.

Hlavní jednací sál působí z každého místa jinak: předseda Sněmovny si na svém „empajru“ nahoře připadá, že sedí na hrázi rybníka; u řečnického pultu má rétor pocit, že stojí vprostřed davu lidí na ulici; z bočních lavic sál vypadá jako nádražní hala – třeba New York Grand Central Station (což umocňují mohutná nahoře zaoblená okna za zády předsednictva Sněmovny a ministrů); kdo sedí proti řečništi, vládním lavicím a vedení Sněmovny, má dojem, že je ve škole a tam vpředu je katedra; z novinářské galerie nad jednou z kratších bočních stran sálu se Sněmovna jeví jako dno propasti a z galerie pro veřejnost nad druhou kratší boční stranou jako hokejové hřiště, což umocňuje průhledná zástěna oddělující veřejnost – je tam od doby, kdy tato galerie zažila zázrak v Lurdech: přišel pán o holích a než se policejní ostraha vzpamatovala, visel jednou nohou přes rantl galerie a že skočí dolů... (co vím, skončil v Bohnicích).

A jedna zajímavost, kterou ne každý zná: Sněmovna má 200 členů – poslanců a poslankyň, ale všeobecně známých, klasických dřevěných poslaneckých lavic se sklápěcími sedadly, jak je veřejnost nejčastěji vidá v televizních záběrech nebo na fotografiích, je v hlavním jednacím sále dolní komory pouze 199 – to poslední, dvousté, je totiž vyvýšené křeslo předsedy Sněmovny v čele sálu.

Poslanecké lavice a zejména stolky nejsou pohodlné a špatně se v nich pracuje – jsou malé a stísněné. Pracovní plochu stolku tvoří dvě menší na sobě položené desky. Odsunutím horní směrem k sobě se sice plocha zvětší, ovšem odsunutá část za sebou zanechává prohlubeň, v níž je hlasovací zařízení. Laptop či tablet na to položit lze, psát na tom něco na papír je horší. (Řada přátel a občanů mi ovšem sdělila, že – cituji: „Za ty vaše prachy bysme to tam klidně vydrželi.“)

Hlasovací zařízení je také ošemetná věc. Jsou to tlačítka, jež mačkáme podle toho, zda hlasujeme „pro“, nebo „proti“, nebo se hlasování zdržujeme. Tlačítka jsou malá a hlavně my stárnoucí a staří poslanci máme občas problém to těmi našimi stárnoucími a starými prsty trefit, z čehož pak pramení omyly při hlasování.

Ovšem jsou i omyly takticky úmyslné: když čekáme důležité hlasování, jehož výsledek je na vahách a navrch se nám včas nepodaří zajistit dostatečný počet hlasů, někdo se uvolíme a hlasujeme v rozporu se strategií našeho mateřského poslaneckého klubu, tedy záměrně chybně, ovšem po hlasování oznámíme, že jsme samozřejmě hlasovali jako náš klub, jenže v počítačovém záznamu hlasování máme uvedeno, že jsme hlasovali odlišně. Pak hlasování zpochybníme a Sněmovna hlasuje znovu – i s poslanci, kteří předtím nestihli doběhnout, takže teď jsou jiné počty hlasujících a tím i jiné kvorum pro schválení, či zamítnutí toho, o čem rozhodujeme. Obvykle napodruhé už je výsledek hlasování správný. Říká se tomu parlamentní taktizování.

A ještě mimochodem obecně: před hlasováními probírá každý poslanecký klub svou taktiku a při vlastním hlasování pak stojí v jednacím sále před lavicemi svých klubů obvykle jeho předsedové, kteří zvednutou rukou, jako když se hlásí ve škole, nebo palcem dolů, nebo rukama zkříženými na prsou svým ovečkám signalizují, jak v tom kterém hlasování mají rozhodnout – tedy pro, proti, nebo zdržel se. Někdy tuto roli dirigenta plníme někdo z nás, kdo se nejvíce vyznáme ve schvalované problematice.

(A vzpomínka: když jsme jednou ještě jako novináři přišli na oběd do parlamentní restaurace, objevili jsme na stole, k němuž jsme si sedli, odložený štos papírů, tak koukáme, co to je – a hele, něčí zapomenuté poznámky z jednání poslaneckého klubu ODS – tak nám samozřejmě zasvítily novinářské oči, na cože jsme to káppli... no, do podrobností zacházet nebudu, jen povím, že u jedné z poznámek bylo napsáno „hlasujeme podle Bendy“ – tak to jen jako názorný příklad toho, jak to chodí.)

4.

Pomalu jsem se uličkou mezi lavicemi vydal k řečnickému pultu, abych pronesl svou první řeč v roli předsedy Sněmovny. Sál stále tleskal a další a další poslanci a poslankyně, jež jsem po cestě míjel, mi podávali ruku a blahopřáli.

Dřevěný řečnický pult s mikrofony... člověk má pocit, že odtud mluví do protější zdi i k celému nepřítomnému světu zároveň, přičemž se diví, že ten svět ho neposlouchá a neřídí se jeho radami a doporučeními. A technická pocitovka: leckdo si myslí, že řečniště je jakýsi extra vyvýšený bod, jenže to je omyl. Stát tam je jako pobývat v hypermarketu – na úrovni mluvícího pořád někdo korzuje a obvykle i mluví.

Je to ale i jinak místo problematické – vláda sedí za řečnickovými zády, takže mluvit k ní nebo k jednotlivým ministrům rovná se mluvit k nim zády (což nejvíce vyniká při čtvrtetních poslaneckých interpelacích, jež mají být o slovních přestřelkách „z očí do očí“ ... což tedy opravdu nejsou).

Potíž je i s mluvou ke kolegům poslancům a poslankyním: půlka jich sedí po bocích řečníka, který tak hovoří jen k těm, které má přímo před sebou – a chce-li mluvit i k ostatním, musí pořád kroutit hlavou ze strany na stranu.

Jistou nevýhodou je i výška pultíku, takže postavou menší kolegyně a kolegové poslanci nejsou při řeči moc vidět. (Tento handicap se ale daří eliminovat tím, že u paty řečniště je stupínek, na který si zájemci mohou stoupnout a jevit se vyššími.) Opačným extrémem jsou postavou vysocí zejména poslanci-muži, kteří se občas stěží vejdou do záběru parlamentní kamery, která řečnický pult snímá a obraz vysílá do éteru.

I tak je ale řečnický pult místo magické a veřejnost a hosté se u něj (pokud zavítají do Sněmovny třeba v rámci Dne otevřených dveří) rádi zvěčňují. Spolu s „empajrem“, odkud předseda Sněmovny nebo

jeho zástupce řídí schůzi dolní komory, a jednacím sálem jako celkem s jeho mohutnými lustry, zlatým zdobením a duchem doby jsou to nejfotografovanější místa celé Sněmovny.

Skoro nejvíc proslavil řečniště kolega pan poslanec Volný, který se u něj se svými projevy zapikolovával zpravidla na dlouhé hodiny a nechtěl odejít – předsedající potom obvykle přerušil sněmovní schůzi, všichni neposlanci museli opustit jednacím sál, byl vypnut televizní okruh s přenosem dění z něj a na kolegu pana poslance Volného nastoupil houf policistů, aby ho odvedl. Musel to být houf, protože kolega pan poslanec Volný byl postavou mohutný. Řež byla občas slyšet až za dveře jednacímho sálu – ozývaly se zpoza nich tupé údery. Jistý úředník Sněmovny pak začal v jejích kuloárech šířit vlastní verzi písňe Hardy od Greenhornů: *„Jó, vo poslední pranici měl Volný mušku zlou a teď ho k Fordu vedou a čtyři na něj jsou.“* Rozumějte: Volný rovná se v originálním textu Hardy.

(A mimochodem: při těchto smíšených bojových uměních MMA notně trpěli i parlamentní zvukaři, protože – jak pravila šuška – neměli náhradní mikrofony pro případ, že by bitkaři ty stávající v zápalu boje poškodili.)

5.

„Vážený pane předsedo, prosím, ujměte se slova,“ vyzvala mě moje předchůdkyně ve funkci Vendula Lejsková, která schůzi řídila. Je to tak vždycky: pokud je předseda z minulého volebního období znovu